

УДК 336.767

ЦІННІ ПАПЕРИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ НАПРЯМ ПРИБУТКОВОГО ВКЛАДЕННЯ КАПІТАЛУ

Чкан Ірина Олександрівна

к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

м. Мелітополь, Україна

iryna.chkan@tsatu.edu.ua

Анотація: в статті розкривається зміст цінних паперів як альтернативного джерела отримання прибутку в порівнянні з іншими напрямками вкладення. Обґрунтовані переваги придбання для фізичних осіб державних цінних паперів, зокрема, облігацій державної внутрішньої позики, з точки зору їх надійності та забезпеченості, в порівнянні з банківськими депозитами. Наведені ознаки прибутковості корпоративних цінних паперів національних та іноземних емітентів.

Ключові слова: джерело прибутку, дохідність, цінні папери, державні цінні папери, корпоративні цінні папери.

Цінні папери є одним з ефективних способів інвестування вільних коштів в порівнянні з депозитами та нерухомістю та одним з найприбутковіших інструментів фінансового ринку при правильному їх розміщенні. Цьому впевнено сприяють зміни у законодавстві: 07 травня 2019 року постановою Правління Національного банку України були внесені зміни до «Положення про порядок видачі небанківським фінансовим установам, операторам поштового зв'язку ліцензій на здійснення валютних операцій» [1], згідно з якими для всіх учасників фондового ринку, зокрема, для торговців цінними паперами, анулюються генеральні ліцензії на здійснення валютних операцій. Це значно підвищує інтерес інвесторів-фізичних осіб до подібного прибуткового інструменту, сприятиме поживленню вторинного ринку цінних паперів.

Фондовий ринок України в основному представлений цінними паперами, які емітує держава. Для фізичних осіб інвестиційними перевагами такого фінансового інструменту є в першу чергу стовідсоткові гарантії держави щодо повернення їх номінальної вартості (по депозитам Фонд гарантування вкладів гарантує у разі банкрутства банку повернення суми не більше 200 тис. грн.) та стабільна дохідність протягом довгого строку (у разі стабільної кон'юнктури фінансового ринку), по-друге, відсутність будь-якої сплати податків (наприклад, альтернативне джерело прибутку, як банківський депозит, обкладається податком на доходи фізичних осіб – 18% + 1,5% військовий збір), по-третє, можливість використовувати як забезпечення по кредитах, а також можливість за потреби продати цінні папери на вторинному ринку.

Дохідність облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) в гривні в середньому складає 14,5-16%, а середня ставка за банківськими депозитами – 15,5-15,75%, за мінусом податку на доходи фізичних осіб. Але при цьому, витрати на комісійні брокерським фірмам при придбанні державних цінних паперів на вторинному ринку, якщо сума придбаних ОВДП не значна, можуть значно знизити інвестиційний інтерес.

Станом на 16.03.2020 р. за даними Національного банку України, загальна сума ОВДП склала 819,99 млрд грн, з них 8,98 млрд грн придбані фізичними особами, а це 1,1% від загальної вартості, 28,80 млрд грн – юридичні особи (3,5%), 125,00 млрд грн – нерезиденти (15,2%), 324,58 млрд грн – Національний банк (39,5%) та 333,63 млрд грн – банки (40,7%) [2].

На фондовому ринку України обертаються також цінні папери, номіновані в іноземній валюті – єврооблігації або євробонди, випущені для обігу на міжнародному фондовому ринку з метою залучення іноземних інвесторів або отримання прибутку від купівлі-продажу на фондових біржах. Але для того, щоб придбати єврооблігації, покупець повинен володіти капіталом не менше як сто тисяч доларів. Переваги та недоліки єврооблігацій такі ж як і ОВДП.

Крім того, фондовий ринок, як альтернатива державним цінним паперам пропонує цінні папери приватних національних та іноземних компаній.

Приватні компанії на відміну від держаних, на основі емісії цінних паперів ставлять за мету отримання прибутку від їх розміщення на внутрішньому та зовнішньому фондовому ринку, тому дохідність такого інструменту буде вищою в порівнянні з держаними цінними паперами. Але подібна перевага може компенсуватись вищими комісійними витратами та обов'язковістю сплати податків за такими доходами.

В Україні фізична особа може купити цінні папери тільки через торговців, яких ще називають інвестиційними компаніями або брокерами. У такій компанії повинна бути відповідна ліцензія Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг на торгівлю цінними паперами і надання брокерських послуг.

Перевагою інвестиції в приватні цінні папери є можливість самостійного вибору і формування портфелю, враховуючи ступінь ризику та рівень дохідності, а також володіння повною інформацією про емітента цінних паперів, за умови його обов'язкового розкриття інформації про фінансовий стан.

В умовах постійного очікування фінансового розбалансування, будь-яке альтернативне джерело вкладення вільних коштів несе ризику втрати капіталу. Брак державних коштів і затримка виплат власника державних цінних паперів призведе і до дестабілізації у всій фінансовій сфері.

Список літератури:

1. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Змін до Положення про порядок видачі небанківським фінансовим установам, операторам поштового зв'язку ліцензій на здійснення валютних операцій» № 65 від 07.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-19>
2. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/markets/ovdp>